

TRGOVSKI LIST

Casopis za trgovino, industrijo in obrt.

Prečnina za ozemlje SHS: letno 180 Din, za ½ leta 90 Din, za ¼ leta 45 Din, mesečno 15 Din; za inozemstvo: 210 Din. — Plača in toži se v Ljubljani.

Uredništvo in upravnništvo je v Ljubljani v Gregorčičevi ulici št. 23. Dopisi se ne vračajo. — Številka pri poštni hranilnici v Ljubljani 11.953.

LETO XI.

Telefon št. 2552.

LJUBLJANA, v torek, dne 24. julija 1928.

Telefon št. 2552.

STEV. 89.

Carinsko tarifni sporazum z Avstrijo.

(Konec.)

D. Ostale določbe nakadnega sporazuma.

Naši delegaciji se je končno posredilo doseči za slovenske krošnjarije razširjenje dosedanjih pravic v materialnem, kakor tudi v krajevnem oziru. Po novih odredbah člena V. dodatnega sporazuma se dovoljuje krošnjarijem iz srezov Kočevje, Logatec, Novo mesto in Črnomelj krošnjarijenje v Avstriji in sicer ne samo z izdelki domače lesne industrije, marveč tudi z južnim sadjem. Oni imajo po sedanjem sporazumu pravico izvrševati popravila teh izdelkov in smejo nositi s seboj polizdelke in material, ki jim je potreben za izvršitev popravil. Zakoniti predpisi, ki veljajo glede krošnjarijenja za domačine — Avstrijce — se bodo v istem obsegu tudi nanje raztegnili. Krošnjariji imajo biti opremljeni z navadno legitimacijo, ki velja za leto dni ter morajo pri politični oblasti, kadar prestopajo iz enega sreza v drugi, vidirati svoje legitimacije. Vidiranje legitimacij se vrši brezplačno.

Avstrijski trgovski potniki, ki so imeli vsled odredb zakona o državnem računovodstvu in o glavni kontroli vedno težkoče z povračilom carine, ki so jo deponirali na carinarnicah za pošiljkatve vzorcev in modelov, so dosegli, da se je s členom IV. dodatnega sporazuma stipulirala obveza, da se bo povročilo plačanih carin izvršilo najpozneje mesec dni po izvršenem izvozu blaga in sicer pri poljubni carinarnici.

Važna je določba III. sporazuma, s katerim sta se obe pogodbeni državi zavezali, da bode za zaščito literarne in umetniške lastnine, uporabljali odredbe revidirane Bernske konvencije z dne 13. novembra 1908.

Glede moke se je obvezala Avstrija, da nam bo koncedirala kot vezano carino nižjo carino na moko, ako bo sprejeta v pogodbi med Avstrijo in Madžarsko. Znižana carina za jabolka v zabojih in sodih velja tudi za one pošiljkatve jabolk, ako niso jabolka posamič zavita in medprostor izpolnjen z lesno volno, vato ali drugim materialom. Izrecno pa se dovoljuje carinjenje po znižani postavki 3-50 od nosno 6 zl. kron, ako so pošiljkatve v notranjosti ob straneh obložene s slamo ali papirjem. Carina za suhe slive v iznosu 2-50 zl. kron velja dotlej, dokler naša izvozna carina ne bo višja kot 20 zl. par za 100 kg. Znižana postavka 75 zl. kron za slivovko velja samo za naravni produkt, ki ni s špirom zamešan. Tozadevna izvorna spričevala in potrdila bodo izdajale pri nas pristojne zbornice. Sloboden uvoz bučnega olja v Avstrijo velja samo pod pogojem, da se pri nas istočasno ukine izvozna carina na bučnice.

Nadalje je v dodatni pogodbi točno definirano, kaj se razume pod mast in prečišči in kako je treba postopati pri uvoznem carinjenju tkzv. »mangaličnih svinj«. Avstrija si je pridržala pravico, da sme iz tega razloga svinjsko meso pregledovati. Tozadevne predpise bo izdala avtonomno bodisi v obliki splošne naredbe, ali pa v vsakem primeru posebej. Uvoz mastnih svinj je obvezen preko dunajske tržnice, v kolikor avstrijska vlada ne bo posameznim tovarnam salam dala posebnih direktnih uvoznih dovoljenj.

Za predelano meso in klobase je

predvideno za primer, da bo Avstrija v bodočih trgovinskih pogodbah dala kakor državi carinske popuste za živo živino, da se v razmerju znižanja osnovne carine na živo živino znižajo tudi carine na meso in izdelke. Imamo torej še nado, da nam bo bodoča trgovinska pogodba med Avstrijo in Poljsko republiko prinesla avtomatično morda še carinske popuste na meso in mesne izdelke. Carinska postavka za ogrsko salamo, ki se izdeluje pri nas, bo veljala samo toliko časa, dokler bo Avstrija uporabljala isto carino napram Madžarski. Carina na jabolčni sok velja do 20% suhe substance, ki je zaprto temne barve in ima vsled kuhanja na odprtem ognju grenak okus.

* * *

Vspricho nastajoče izvozne sezone zanima vse naše interesente vprašanje, kdaj bo stopil ta sporazum v veljavo. V tem oziru je težko prognozirati. Pričakovati je, da bo naša nova vlada vzela v prvih sejah ministrskega sveta to vprašanje v pretres. Ministrski svet ima pravico, da uveljavi izpremembe carinskotarifnega dela sporazuma v zmislu člena 15 carinskotarifnega zakona s takojšnjo veljavnostjo tudi, ako Narodna skupščina ne bi zborovala. Narodni skupščini se mora v takem primeru predložiti pogodba v naknadno odobritev v 15 dneh, ko se sestane na redno zasedanje. Dodatni sporazum bo veljal do 30. junija 1931 in se ga more še le tri mesece pred potekom tega roka odpovedati. Skladno s to določbo je v čl. VI. sporazuma izpremenjena tudi določba člena 26 trgovinske pogodbe z dne 3. septembra 1925, ki je bila takrat sklenjena na dobo enega leta in se njena veljavnost podaljša tudi za trgovsko pogodbo do 30. junija 1931. Sporazum bo stopil v veljavo deset dni po izmenjavi ratifikacij, ki se bo izvršila na Dunaju.

PREVOZ VZORČNIH KOVCEGOV TRGOVCEV IN TRGOVSKIH POTNIKOV KOT POTNIŠKA PRILJAGA.

Zbornica za trgovino, obrt in industrijo je prejela od Generalne direkcije državnih železnic v Beogradu naslednje obvestilo: železniška tarifa predvideva v § 30 I. del pod II. b, da je za potniško priljago smatrati tudi vzorce, koje nosijo s seboj v trgovske svrhe trgovski potniki in pri katerih je že po načinu zaveja razvidno, da so samo blagovni vzorci. Medtem se je pa ugotovilo več primerov, da se je oddajalo železnici v odpravo kot vzorce tudi blago za prodajo, da se je na ta način izognilo plačanju prevoznine za ekspresne pošiljke. Da bi se v bodoče onemogočile zlorabe, je direkcija določila, da je od 1. septembra 1928 pri prejemu pošiljk kot vzorce zahtevati od pošiljatelja, da pokaže legitimacijo, ki naj vsebuje: 1. sliko trgovskega potnika, 2. njegovo ime in priimek, 3. ime in sedež firme, 4. podpis trgovskega potnika, 5. žig in podpis trdke in 6. žig in podpis Zbornice za trgovino, obrt in industrijo. — Generalna direkcija železnic je o tem že obvestila vse železniške postaje.

* * *

SENZACIONALEN IZUM.

Nemški kemik dr. Franc Frank je po dolgotrajnih poskusih izumil nezgorljiv papir. Ta papir se ni užgal niti pri temperaturi 2000 stopinj Celzija. Ni se užgal niti navadni časnikiški papir, ki je bil zavrt v tak nezgorljivi papir.

Prodaja soli.

V zadnjem času smo priobčili več člankov o prodaji soli na podlagi pritožb, katere nam dnevno dohajajo glede nove ureditve pri prodaji soli. Članki so vzbudili, hvala Bogu, pozornost v Beogradu in »Trgovinski Glasnik« je na nje opozoril srbsko trgovstvo in javnost v posebnem članku. Kot odmev te opozoritve priobčuje »Trgovinski Glasnik« z dne 18. t. m. sledeče:

V zadnjem času čule so se od mnogih strani, posebno od strani trgovcev, pritožbe na upravo državnih monopolov glede načina prodaje soli. Med ostalimi pritožbami smo v našem listu priobčili tudi članek ljubljanskega »Trgovskega lista«, v katerem se naglašja, da je ponovno uveljavljenje veleprodaje od strani monopolne uprave brez pravega pomena. Članek navaja, da je bila oddaja veleprodaje nepotrebná, ker ne koristi nikomur razen edino zakupcu. Zakupniki na vse mogoče načine forsirajo prodajo morske soli, dočim z mineralno soljo, katero prebivalstvo največ zahteva, niso tako darežljivi. Po informacijah tega lista sama monopolna uprava forsira prodajo morske soli. Istotako se kritikuje uprava državnih monopolov, ker se ni zadovoljila samo z monopoliziranjem veleprodaje, ampak je to razširila tudi na malo.

Od 1. julija t. l. sme sol prodajati po določeni monopolni ceni samo oni, ki predhodno dobi dovoljenje sreske finančne kontrole. Medtem je bil pravilnik o maloprodaji objavljen šele v drugi polovici meseca junija t. l., to je tik pred rokom, do katerega bi morali imeti trgovci dovoljenja že v rokah. Dovoljenja ni mogoče dobiti preko noči. Razen tega je dovoljenje zvezano z materialnimi izdatki, ki pomenjajo novo breme za trgovino. Zadosti je bilo — pravi »Trgovski list« — eksperimentiranja na račun trgovine in skrajni čas je, da monopolna uprava upošteva interese prebivalstva in trgovcev.

Od trgovcev maloprodajalcev iz Beograda in notranjosti je dobil naš list večje število pritožb proti odstotku zaslužka pri prodaji soli (25 par za 1 kg). Maloprodajalci smatrajo, da je ta zaslužek nizek, ako se upošteva, da se pri nadrobni prodaji soli redno pojavlja kalo, da je prevoznina draga i. t. d.

Povodom teh pritožb se je uredništvo obrnilo na upravo državnih monopolov za pojasnilo, kako opravičuje uprava svojo politiko glede prodaje soli. To pojasnilo se glasi:

Ko je uprava monopolov uvedla sistem prodaje soli preko zakupa, želela je, da prepreči otvarjanje okrajnih založišč in da bode sol čim bližje konzumentom. Ali tudi to ni prineslo koristi, ker so trgovci spet prodajali sol po višji ceni, povprečno po 3 in pol dinarja (ponekod celo po 5 in 6 dinarjev). Radi tega se je uvedel sistem maloprodaje, da se sol prodaja po določeni ceni, a maloprodajalcem je priznana 10-odstotna provizija, kolikor ne zasluži niti pri mnogih drugih specerijskih predmetih. Na osnovi člena 81. finančnega zakona za 1928/1929 je izdala uprava monopolov pravilnik za vele- in maloprodajo soli. Pri ureditvi tega vprašanja se uprava monopolov ni ozirala na svoje interese, ampak na interese konsumentov in na potrebo, da so cene za sol v vseh krajih države iste.

Po proračunu uprave monopolov bo, ako se maloprodajalcem prizna na

proviziji pri kamni soli po 25 Din od 100 kg, pri mineralni po 45 Din od 100 kg, znašal zaslužek na leto od 45 milijonov kilogramov kamene soli po 25 Din od 100 kg = 11,250.000 Din, na 83 milijonov kilogramov morske in mineralne soli po 45 Din od 100 kilogramov = 37,350.000 Din; skupaj 48,600.000 Din. Presežek odstotka za velikoprodajalce znaša 6,000.000 Din, skupaj torej 54,600.000 Din. Finančni efekt: Prejemki na izenačenju in povečanju cene soli znašajo 66,840.000 dinarjev; izdatek za zaslužek maloprodajalcem in zakupnikom pa 54,600.000 Din; čisti dobiček znaša torej 12,240.000 Din. A tudi ta dobiček se bo porabil za režijske stroške. V letu 1927. prodala je uprava monopolov 130 milijonov kilogramov soli po 2 Din, to je za 260,000.000 Din. Trgovci so prodajali, kakor smo že zgoraj povedali, sol po povprečni ceni 3½ Din, kar predstavlja vsoto 455 milijonov Din. Ako se od tega odbije procent maloprodajalcem, znači, da bodo imeli konsumenti od sedaj, ko je cena 2½ Din, koristi 130 milijonov dinarjev.

Kar se tiče pritožbe, da uprava monopolov forsira prodajo morske soli, je ta popolnoma neopravičena. Ravno uprava monopolov si z vsemi silami prizadeva, da proda čim več mineralne soli, ker je ima jako mnogo v vseh skladiščih. Uprava je radi tega tudi odredila, da se zakupnikom pri naročilih vedno vsili 20 % mineralne soli. Morsko sol vsiljujejo samo zakupniki veleprodaje, ker z mletjem te in kamene soli več zaslužijo. Pritožba, da je pravilnik o maloprodaji izšel šele v drugi polovici meseca junija, je upravičena, ali se drugače ni moglo storiti, ker je pravilnik odobrila minister financ šele 9. junija t. l.

Vse pritožbe glede zaslužka so pretrpane, ker znaša zaslužek 10 %. Stroški za prevoz so absolutno neločni, ker se sol v veliki večini dovaža skupaj z ostalim blagom. Kalo, ki se pokaže pri prevozu, je neznata. V ostalem se pa kaže kalo tudi pri sladkorju. Razen tega je treba upoštevati, da sol celih osem do devet mesecev v letu privlači vlago in s tem postaja težja, a samo dva do tri mesece nekaj malega izgubi na teži.

Iz vsega tega se vidi, da izvirajo pritožbe ali iz neorijentiranosti ali pa se zlobno navajajo.

V ponovnih člankih, katere smo v zadnjem času priobčili, smo tolnačili številne pritožbe, katere so nam dohajale iz trgovskih krogov. V svoji kritiki smo bili rezervirani in opustili marsikatero trdoto in ostrino, katero so vsebovale pritožbe.

Veseli nas, da so dali naši članki s pritožbami slovenskih trgovcev vsaj posredno povod, da je uprava monopolov stopila iz rezerve in izkušala opravičiti svoje stališče glede prodaje soli. Monopolna uprava se je v svojem odgovoru dotaknila sledečih važnih vprašanj:

1. Zakaj je uvedla zakup velikeprodaje in monopolizirala tudi maloprodajo;

2. Kaj je s prodajo mineralne soli in zakaj je primanjkuje;

3. zakaj je pravilnik o maloprodaji tako pozno objavila;

4. zakaj je ne glede na dovozne stroške in kalo provizijo tako nizko določila.

Ako ta pojasnila nekoliko premostimo, prihajamo do prepričanja, da monopolni upravi nismo nič preveč očitali, ko smo ji svetovali, naj neha z eksperimentiranjem in se ozira tudi

na interese prebivalstva in trgovine, kateri koncem koncev tudi monopol-ska uprava ne bo mogla odrekati pravi-ce, da brani svoje interese.

Uvedbo zakupov velikeprodaje ne moremo prav drugače imenovati nego eksperimentiranje, ki se ni obneslo. Monopolska uprava navaja za povod tega zakupa reguliranje cen soli; češ, da so trgovci izrabljali položaj in za-hitevali za sol pretirane cene. Za Zgled navaja, da je znašala povprečna cena za sol 3½ Din. Saj ne ugovar-jamo, da je to povprečje pravilno, na-glasiti pa moramo, da tega povprečja sol vsaj v Sloveniji ni dosegla in da je znašala cena za morsko mleto sol v Sloveniji pred monopoliziranjem maloprodaje samo 3 Din, torej samo 25 par več nego znaša sedanja mono-polna cena, s katero pa trgovci ne morejo izhajati. Dokaz temu je dej-stvo, da gremiji po vrsti soglasno skle-pajo, da soli v bodoče ne bodo pro-dajali.

Povprečno ceno 3½ Din je pred monopoliziranjem maloprodaje do-segla pri nas edino mineralna sol iz Kreke. To pa ne morebiti radi tega, ker so slovenski trgovci navijali cene, ampak zato, ker so bili pri nabavi soli navezani na prekupce iz Hrvat-ske in Bosne, ki so si svoje posredo-vanje drago zaračunavali. Naši slo-venski trgovci pri najboljši volji niso mogli dobiti mineralne soli naravnost iz Kreke. Kakšne ovire so to prepre-čevale, bo mogoče marsikomu tudi v Beogradu znano. Omenjamo za zgled samo, da se je neki ugledni ljublj-an-ski veletrgovini kljub vsemu naporu, da dobi direktne stike s solarno v Kreki, v celi povojni dobi samo en-krat posrečilo, da je dobila od tam en vagon mineralne soli.

Pri tem položaju moramo insinuai-cijo, da bi bili slovenski trgovci med onimi, ki so izrabljali položaj in pre-komerno dražili sol, odločno odkla-njati kot neupravičeno. Ker torej ta argument monopolne uprave ne drži, smo upravičeno trdili, da zakup vele-prodaje pri nas ni bil potreben in ni prinesel koristi nikomur razen za-kupniku velikeprodaje. Račun za to, da je sol nekaj cenejša, naj bi nam-reč po intenciji monopolne uprave nosil trgovci, ki naj bi poleg vseh drugih davčnih bremen opravljal za državo tudi tlako in prodajal za njo sol brez vsakega dobička ali celo v izgubo. Tako bi se dobiček na eni strani kompenziral s tlako ali izgubo na drugi strani.

Kar se tiče pomanjkanja mineralne soli, smo očitali monopolski upravi, da forsira v prvi vrsti morsko sol. Pri tem očitku vztrajamo, ker je resničen.

Za dokaz navajamo samo ljublj-an-sko skladišče soli, ki v zadnjih desetih letih ni imelo še nikdar zrna mine-ralne soli na zalogi. Ako bi ne bilo zagrebških in bosanskih posredoval-cov, bi v Sloveniji že davno pozabili, kakšna je mineralna sol. Interesenti so se večkrat pritoževali v Beogradu in zahtevali, da se ljubljansko skladiš-če založi tudi z mineralno soljo, toda vse zahteve, vse prošnje so bile brez-uspešne. Nadaljna trditev, da je na vseh skladiščih jako veliko mineral-ne soli, pa vsaj za ljubljansko skladiš-če ne velja, ne velja pa tudi za za-kupa v ljubljanski in mariborski oblasti, kjer dobe mineralno sol v majhnih množinah, ki nikakor ne za-dostujejo za kritje potrebščine na tej soli v Sloveniji, le redki prodajalci.

Zagotavljanju monopolne uprave, da ima ves interes na tem, da proda čim več mineralne soli, bi mogli ver-jeti, ako bi ga spremenila v dejanja in naložila zakupniku veleprodaje, da Slovenijo v zadostni meri založi s to vrsto soli, katero prebivalstvo izklju-čno troši in zahteva. Monopolska uprava sama priznava, da vsiljujejo morsko sol zakupci, ker pri njej več zaslužijo z mlenjem. Ako je mono-polnska uprava prepričana, da zakupci svoj položaj izrabljajo, bo našla brez dvoma tudi sredstva, da tako izrab-ljanje prepreči.

Glede pravilnika za maloprodajo monopolna uprava sama priznava, da je pravilnik res prepozno izšel, krivdo pa vala na ministra financ. Kdo je kriv, je za nas postranskega

pomena, za nas stoji le dejstvo, da je bil pravilnik tako pozno objavljen, da trgovstvo ni imelo priložnosti si o pravem času preskrbeti predpisanih dovoljenj.

Kar se tiče izmere provizije, si je monopolna uprava pojasnilo jako olajšala. Vse pritožbe proti tej izmeri proglašajo enostavno za pretirane, češ da se sol prevaža v veliki večini hkratu z drugim blagom. Ta argument pač ne smemo vzeti za resen. V na-šem listu smo navedli že konkretne kalkulacije o tem in ako nam bi mono-polnska uprava ne hotela verjeti, naj vpraša vsaj svoj inspektorat v Zagrebu, ki reoniranje veleprodaje v Sloveniji in naše krajevne in gospo-darske razmere brez dvoma natanč-nejše pozna. Priporočali bi monopol-ski upravi, da skrajno nerodno reoni-ranje veleprodaje v Sloveniji prouči na liču mesta in prišla bo sama do pre-pričanja, da se vsaj pri nas o tem, da se sol v veliki večini prevaža hkrati z drugim blagom, ne more govoriti.

Glede kala trdi monopolna upra-va, da sol kalira samo dva do tri me-sece v letu, ostali čas pa vlago privla-čuje. To pravilo velja samo za suho sol, ne pa za mokro, kakršno ne red-ko dobivamo v Sloveniji. Dogajajo se slučaj, da je sol tudi pozimi tako mo-kra, da niso premočene le vreče, am-pak da je pri nabavah, n. pr. v ljub-ljanskem skladišču voda tekla po vo-zu in od voza in to tudi v hladnejših časih leta. Pri soli, kakršno dobivamo vsaj v Ljubljani, velja po izkušnjah praktičnih trgovcev pravilo, da znaša kalo, ako je sol spravljena po pred-pisih na suhem kraju, poleti v šestih tednih 2 % in pozimi 1 %.

To smo le v glavnem navedli na po-jasnilo monopolne uprave. A že to, kar smo navedli, jasno kaže, da se monopolna uprava, kolikor prihajajo v poštev slovenske razmere, pač pre-zavestno zanaša na neorijentiranost. To bi mogli s stališča naših razmer z isto upravičenostjo njej sami očitati.

Odločno pa se moramo vsaj v ime-nu onih, ki so se pri nas pritožili, za-varovati proti očitku, da so pritožbe »zlomamerne«. Mi smo imeli pred očmi le interese naše trgovine in smo pritožbe bistveno tako priobčevali, kakor so nam iz krogov interesentov dohajale. Glede tega očitka približemo, da je navadna žalitev, katerih se po-služujejo ljudje, kadar jim zmanjka argumentov. V tej smeri upravi mo-nopolov nočemo slediti, ampak mir-nim srcem prepuščamo sodbo slo-venski trgovini, ki na svojem lastnem žepu čuti, da pritožbe glede prodaje soli niso neutemeljene, še manj pa zlobno podane.

KORUZA SE BOLJŠA.

Ko je prošlo sredo na beograjsko borzo dospela vest, da je tupačmi de-ževalo, je to vplivalo na cene. Cene za novo koruzo so padle za 2 do 5 par pri kg. Poljedelsko ministrstvo dosedaj še nima nobenih poročil o obsegu deževja. Beograjski trgovci z žitom imajo pa in-formacije, da je deževalo le na neka-terih krajih in da to deževje še ne za-jamčuje nadaljnega ugodnega razvoja koruze. Vsled tega se na žitnem trgu še ni pojavila enotna in jasna tendenca. Kupci in prodajalci čakajo.

* * *

RUSKA NAROČILA PRI AVSTRIJSKI STROJNI INDUSTRIJI.

Dunajska »Volkszeitung« poroča, da je tovarna za poljedelske stroje Hof-herr-Schranz dobila naročilo iz Rusije za dobavo poljedelskih strojev v znesku 500.000 dolarjev, tako da ima družba do zime dovolj dela.

* * *

ITALIJANSKE FINANČNE POLITIKE NE BODO »REVIDIRALI«.

V »Corriere della Sera« odgovarja bivši finančni minister de Stefani pa-riškemu dopisniku lista »Financial Ti-mes«, ki trdi, da nameravajo revidirati italijansko finančno politiko in pa tudi tečaj lire z ozirom na francosko valuto. Tudi »Giornale d'Italia« se obrača proti absurdnim vsem, da hoče Mussolini zopet znižati liro na 130 za funt šterlin-gov in da je Volpi samo radi tega od-sloplil, ker je temu nasprotoval.

Ivan Mohorič:

Utisi s pota po Nemčiji.

(Nadaljevanje.)

Mesto Norimberg je največje indu-strijsko mesto na Bavarskem. Skoro dve tretjini njegovega prebivalstva pripada po poklicu industriji. Po po-datkih obrtnega inspektorata iz leta 1921 se nahaja v Norimbergu 197 ob-ratov, ki se bavijo z izdelavo strojev, instrumentov in aparatov z nad 4000 delavci, dalje tovarna M. A. N. za iz-delavo železniških vagonov s 5800 delavci, 7 obratov za izdelavo železnih konstrukcij, 3 tovarne poljedelskih strojev, 19 obratov za izdelavo orodja in 318 obratov za obdelovanje neple-menitih kovin z nad 10.000 delavci. Po programu, ki ga je sestavila no-rimberška trgovska zbornica, je naša delegacija najprej posetila eno naj-večjih tovarnih norimberškega lecta, Heinrich Haberlein & F. G. Metzger. Nato smo se odpeljali v tovarne Sie-mens & Schuckerta, ki predstavljajo celo mesto zase z delavsko kolonijo in raznimi socialnimi napravami, ki jih je zgradilo tekom let podjetje. Ta-koj pri vstopu v obrate se pozna vi-soka konjunktura in prezaposlenost, ki je elektrotehnična industrija pred vojno v današnjih dimenzijah ni po-znala. Siemens & Schuckert ima dan-es 90 milijonov mark kapitala, torej nad 1 milijardo dinarjev in se dopol-njuje s tovarnami Siemens & Halske v Siemensstadtu pri Berlinu v najbolj grandiozna podjetja na polju elektro-tehnike. Tu se izvršujejo naročila za kable, generatorje, elektromotorje, transformatorje in električne števn-e aparate za potrebo celega sveta. Sa-mo električnih števecv je podjetje iz-delalo že nad 1 milijon in vsako mi-nuto je menda po en števec gotov. Konzum števecv raste v nekdanj ne-pričakovane dimenzije. Popoldan je napravila naša delegacija izlet v Stein, ki je oddaljen 16 km od Norim-berga, kjer se nahajajo znane tovar-ne svinčnikov A. W. Faber. Fabrovo podjetje je staro nad 160 let in je že pred enim stoletjem uživalo svetovni sloves. Poleg svinčnikov izdeluje tudi vse ostale pisarniške potrebščine in risarske in slikarske utenzilije.

V Siemens-Schuckertovih obratih so posebno pozornost pri naši delega-ciji vzbujali veliki žarometi, izdelava parabolčnih zrcal ter razni novi iz-delki in patenti na polju elektroteh-ničnih aparatov najnovejšega časa.

Za gospodarstvo Slovenije igra No-rimberg važno vlogo kot svetovno hmeljsko tržišče, ker se dobri dve tretjini našega hmelja prodaja s po-sredništvom norimberških veletrgov, bodisi za konzum v Nemčiji, odnosno za eksport preko Norimberga v vse dele sveta. Zato sem iskal stika z me-rodajnimi faktorji, da se informiram o naši poziciji na norimberškem hmeljskem tržišču. Naš honorarni konzul dr. Rihard Zahn mi je šel v tem oziru najbolj na roko in mi mno-go pripovedoval, kako nepredvidni in neizkušeni so naši hmeljski trgovci, ki prihajajo poslovno v Norimberg. Navadno se zglašijo pri njem šele te-daj, ko je že prepozno in ko se v na-stalem kupčijskem sporu več ne da mnogo rešiti. Tudi on je mnenja, da je v hmeljski trgovini še mnogo preveč nepotrebne posredništva in da bi bilo treba sukcesivno organizirati di-rektne stike. Informiral sem ga, da se potegujemo za direktno telefonsko zvezo z Norimbergom ter da sem pri-redil ankete glede uporabljivosti na-šega savinjskega hmelja v jugoslov-an-ski pivovarski industriji. Izrazil sem pri tej priliki željo, da bi se slična anketa priredila z nemškimi indu-strijskimi krogi in trgovskimi vele-podjetji v Norimbergu. Dr. Zahn mi je drage volje obljubil v tem oziru svojo pomoč in podporo.

V toku popoldneva smo razgledali razstavo igrač. Dovršenost, ki jo je pokazala industrija igrač na tej raz-stavi, kjer so v obratu v miniatu-ri cela velika podjetja in vse vrste pro-metnih naprav iz igrač, je brez kon-kurence. Zvečer sem imel nato v Künstlerhausu predavanje »O gospo-darski strukturi Jugoslavije in o na-

ših odnošajih z inozemstvom«. Moj na-men v tem predavanju je bil pojasniti naše gospodarske razmere v nemški luči in opozoriti nemške gospodarske kroge na gotove momente v naših gospodarskih odnošajih z Nemčijo, ki nudijo veliko možnosti razvoja ko-operacije za bodočnost, ki pa danes še niso izkoriščeni. Toda, ko sem se-stavljaj predavanje in začel primer-jati statistične podatke o naši produk-ciji in prometu z nemškimi, pokazale so se tako frapantne razlike celo pri poljedelstvu in živinoreji, da sem mor-al opustiti nadaljnjo izvedbo te ne-mogoče paralele. Pozneje, ko sem pri-šel v Bonn in smo z našo delegacijo gledali tamošnje zavode za povzdigo poljedelske produkcije, mi je bila jas-na ta velika razlika. V Nemčiji se pač dela, mnogo dela, dočim se pri nas prirejajo ankete, pišejo spome-nice in vloge, ki jih nikdo ne čita in stavijo predlogi, ki jih nikdo ne upo-števa.

Predavanja so se udeležile poleg zborničnih članov vodilne osebnosti iz norimberških industrijskih krogov, ki so z velikim interesom sledili preda-vanju. Odkritosrčnost in realizem, s katerim gledamo na naše razmere, je napravil, kakor so me zadrževali, na auditorij zelo dober utis. Zaključek večera je tvorila skupna večerja, pri kateri so nam v prijaznem pomenku z našimi nemškimi gostitelji hitro mi-nevale ure.

Zadnji dopoldan pred odhodom v Stuttgart je bil posvečen razgledanju norimberških komunalnih naprav. Tu smo s filmovo brzino dobili nekoliko vpogleda v gospodarsko in socialno politiko mesta Norimberga, ki se je pod nadžupanom dr. Luppe posebno razvila na vseh poljih pospeševanja strokovne izobrazbe mladine in splošne prosvete prebivalstva in socialne zaštite. O teh utisih samih bi se dala napisati obsežna brošura. Mislim tudi, da ne bi bila odveč, če bi se naša go-spodarska javnost, posebno pa naše komunalne uprave malo vzele vzora na delu nemških mest. Najbolj intere-santne so naprave mesta pri strokov-nih šolah, sodelovanje pri izbiri po-klicev, organizacija oskrbe mesta z mlekom, zdravstvene naprave, vzor-na ljudska visoka šola in zbirke uč-nih sredstev. To so polja, na katerih je pri nas bore malo storjenega in kjer bo treba razviti mnogo intenziv-nejše delovanje.

(Dalje prihodnjšč.)

AVTOMOBILSKA INDUSTRIJA IN PO-LITIKA.

»Deutsche Allgemeine Zeitung« poro-ča iz Newyorka: Največji dve rivalizi-rajoci slranki v boju za predsedstvo Združenih držav, republikanci in demo-krali, pazijo drug na drugega z Argoso-vimi očmi. Kakor znano, so demokrali izvolili za predsednika demokraličnega narodnega konventa podpredsednika tvrdke General Motors Raskopa, da pridobe s tem na svojo stran velekap-i-tal. Zdaj pa poročajo iz glavnega re-publikanskega stana, da se je Ford iz-javil, da je pripravljen ves svoj vpliv vporabiti za izvolitev Hooverja. Ford, ki se je dosedaj posvečal edinole svo-jemu poslu, bo šel osebno v politično areno ter se udeležil političnega boja. V političnih krogih je ta Fordov korak povzročil veliko iznenadenje. Splošno menijo, da je Ford storil ta korak pred-vsem iz nasprotstva proti Raskopu, ki je njegov največji konkurent v avto-mobilski industriji.

Ljubljanska borza.

Tečaj 20. julija 1928	Povpraševanje Din	Ponudba Din
DEVIZE:		
Amsterdam 1 h. gold. . .	—	22'9075
Berlin 1 M.	18'57	13'60
Bruselj 1 belga	—	7'9309
Budimpešta 1 pengő . . .	9'8950	9'9250
Curib 100 fr.	1094'10	1097'10
Dunaj 1 šiling	8'0113	8'0413
London 1 funt	276'40	277'20
Newyork 1 dolar	56'81	57'01
Pariz 100 fr.	—	222'80
Praga 100 kron	168'27	169'07
Tret 100 lir	297'—	299'—

DOBRI IZGLEDI ZA POSOJILA BAL-KANSKIH DRŽAV.

Angleško finančno časopisje poroča, da so rumunska pogajanja za posojilo s prihodom zastopnikov ameriške Blair-ove skupine in pa Banque de Paris et des Pays-Bas v Bukarešto prišla v nov štadij. Medtem se je, kakor je dognala »Financial News«, tudi izkazalo, da sta ponudili francoska Narodna banka in ameriška vlada rumunski Narodni banki predlujem v znesku 300 milijonov frankov, ker stabilizacijskega posojila ne bodo izdali pred jesenjo. S pomočjo teh 300 milijonov frankov bo mogla rumunska Narodna banka razširiti kreditni temelj in tako skrbeti za potrebne zahteve trgovine. Pogajanja za posojilo dosedaj niso mnogo napredovala, do čim moremo označiti pogajanja za kredit ameriških in nekaterih evropskih centralnih bank rumunski Narodni banki kot skoro perfektna. Principielno so se izjavile ameriška zvezna rezervna banka, angleška Narodna banka, francoska Nar. banka, nadalje italijanska, češkoslovaška, avstrijska in ogrska Nar. banka, da sodelujejo pri tem kreditu. »Financial News« pišejo o bolgarskem posojilu, o katerem se že tudi mesece pogajajo, da bodo tudi bolgarski Nar. banki dovolili predlujem in sicer francoska Nar. banka. Razen teh dveh inozemskih posojil pričakujejo v Londonu še nadaljnje emisije. O grških posojilih za mesto Atene in mesto Piraeus se v Londonu pogajajo.

* * *

IZSELJEVANJE IZ JUGOSLAVIJE.

Georg M. Eisco, zagrebški poročevalec dunajske »Neue freie Presse«, podaja zelo zanimive podatke o izseljevanju iz Jugoslavije. Po uradnih podatkih se je leta 1927 izselilo iz Jugoslavije 21.976 oseb in sicer več nego trikrat toliko mož kakor ženskih. Napram letu 1926 se je število izseljencev zvišalo za 3746 oseb. To število je bilo tudi večje nego v letih začenši z letom 1918/19. Od pričetka leta 1919 do konca leta 1927 se je izselilo iz Jugoslavije 114.227 oseb, vrnilo pa 65.305 izseljencev. Značilno je, da je jugoslovanska izseljeniška bilanca od leta 1919 do 1924 aktivna, od tedaj pa pasivna. Leta 1925 je znašal pasivum 12.676, leta 1927 pa že 16.223 oseb. To število odgovarja 1/3 odstotka vsega prebivalstva v Jugoslaviji. Izseljenci so večinoma poljedelci (leta 1927 skoro 70 odstotkov), nato pridejo nekvalificirani delavci. Odstotek kvalificiranih je zelo

majhen, odstotek svobodnih poklicev pa skoro ne pride v poštev. Po starosti jih je največ med 18 in 30 leti (leta 1927 celo 50 odstotkov), nato pridejo osebe med 30 in 50 leti (33 odstotkov). Leta 1927 se je izselilo 13.775 Slovencev, Hrvatov in Srbov, 3561 Nemcev in 1667 Madžarov. Iz tega se vidi, da se posebno Nemcev in Madžarov mnogo izseljuje. Zelo zanimivo je pa tudi, kam se izseljujejo. Pred vojno so bile Združene države precej dostopne izseljenikom. Zdaj je jugoslovanska izseljeniška kvota omejena na en tisoč oseb letno, k čemu je treba priračunati še par tisoč žen in otrok v Ameriki naturaliziranih Jugoslovancev. Jugoslavlani se večinoma izseljujejo v Južno Ameriko. Leta 1927 je odšlo: v Argentino 7127 oseb (32,8 odstotkov), v Združene države 4759 oseb (21,7 odstotkov), v Brazilijo 2527 oseb (11,5 odstotkov), v Kanado 4656 oseb (21,2 odstotka), v Avstralijo 1138 oseb (5,1 odstotka), v Urugvaj 905 oseb (4,1 odstotka), v Čile 425 oseb (1,9 odstotka), v Novo Zelandijo 130 oseb (0,6 odstotka). V razdobju od leta 1921 do leta 1927: v Združene države 41.071, v Brazilijo 22.072, v Argentino 20.150, v Kanado 15.100, v Avstralijo 4486, v Urugvaj 1828, v Čile 1145, v Novo Zelandijo 679, v Južno Afriko 129, v razne druge latinske ameriške države 1018 oseb. V evropske države gredo Jugoslavlani večinoma kot sezonski delavci. Leta 1927 jih je bilo 7000: Iz Srbije jih je šlo 2908 na Grško, Bolgarsko in v evropsko Turčijo, iz Slovenije 1841, večinoma v Avstrijo in na Češkoslovaško, iz Hrvatske in Slavonije 897, predvsem v Luksemburg, Belgijo, Avstrijo in Rumunijo. Nekoliko jih je odšlo tudi v Francijo. Največ izseljencev je leta 1927 odšlo iz Hrvatske in Slavonije in sicer 39 odstotkov, nato pride Vojvodina z 20 odstotki, Dalmacija s 17 odstotki, Slovenija z 12 odstotki, Srbija s 6 odstotki, Bosna in Hercegovina s 4 odstotki in Črna gora z 2 odstotki. V zadnjih dveh letih sta vsekakor prednjačili Dalmacija in Vojvodina. Od leta 1921 do 1927 se je odpeljalo 43.308 oseb preko francoskih pristanišč, 22.927 oseb preko nemških pristanišč, 12.002 oseb preko italijanskih pristanišč, 9027 oseb preko holandskih pristanišč, 6065 oseb preko belgijskih pristanišč, 1464 oseb preko angleških in le 3733 oseb preko jugoslovanskih pristanišč. V prekomorskih državah živi dandanes nad 700.000 Jugoslovancev. Ti pošiljajo velike vsote denarja v domovino. Za nekatere pokrajine so ta nakazila naravnost življensko vprašanje, ta-

ko n. pr. za Liko, Dalmacijo. Ta nakazila znašajo letno okroglo 20 milijonov dolarjev. — Ta statistika nam da mnogo, zelo mnogo misliti.

Iz naših organizacij.

Uradni dan Sreskega gremija trgovcev v Celju za člane trgovce v gornjegrajskem srezu se vrši dne 25. julija 1928 in sicer predpoldne v Gornjem gradu v gostilni pri Veršniku od 9. do 12. ure. Popoldne od 2. do 5. ure pa v Mozirju v gostilni pri »Pošti«. Načelstvo.

Trgovina.

Izvoz vina iz Vršca. Meseca junija so izvozili iz Vršca 138 vagonov (13.854/41 hektolitrov) vina. Vinska trgovina meseca junija je bila od lrgatve do danes najživahnejša. Izvažali so predvsem v Avstrijo in Češkoslovaško. Če bodo v tej meri izvažali, bodo znašale zaloge v Vršču začetkoma nove kampanje 350 do 400 vagonov.

Poljski lrgovci kupujejo v Mostaru tobak. V Mostaru je več poljskih trgovcev, ki nameravajo nakupiti večje množine našega tobaka. Bajje so dosedaj že nakupili za dva in pol milijona dinarjev tobaka.

Industrija.

Mednarodna zveza jekla. Vsled belgijskih in češkoslovaških kvotnih zahtev je stopil problem celotne revizije kvotnih udeležb v kartelu surovega jekla zopet v ospredje razmotrivanja. Belgijska skupina utemeljuje svoje želje za ojačeno produkcijsko zmoglostjo, ki se zmeraj raste in ki bi z novo nameravano plavžno napravo še bolj narasla. Določnih števil Belgija doslej še ni imenovala. Glede Češkoslovaške prevladuje mnenje, naj dobi za domači trg polno prostost, za eksport pa ca. 433.000 ton surovega jekla na leto. Ta številka je številka eksporta v letu 1927. Za avstrijsko Alpine Montan ostane vse pri starem. Nemško eksportno kvoto so od 1. t. m. naprej določili na 300.000 ton mesečno. Dalje so določili, naj se kaznuje 7 1/2-odstotno prekoračenje kvote z 1 dolarjem, nadaljno 2 1/2-odstotno z 2 dolarjem in naprej s 4 dolarji.

Jekleni kartel v Ameriki. Največja dva ameriška koncerna jekla, United Steel in Bethlehem Steel, sta stavila pri Federal Trade Commission predlog za ustanovitev jeklenoekspornega kartela, ki naj usposobi ameriške producente

jekla, da nastopijo proti grozeči evropski konkurenci s koncentracijo in racionalizacijo eksportne trgovine v Evropi. Federal = zvezna, Trade = trgovina. Novi kartel bi sledil smernicam, ki jih je dala ameriška zveza za eksport bakra, in bi obsegal zaenkrat eksportni organizaciji gori imenovanih dveh glavnih producentov. Verjetno je, da se bodo pridružili novi eksportni organizaciji tudi neodvisni producenti jekla, ki predstavljajo ca 20 do 25 odstotkov ameriške jeklene produkcije, ali pa da bodo ustanovili paralelno organizacijo. Beremo, da Trgovska komisija ustanovitvi nove organizacije ne bo delala ovir ter da bo ustanovitev dovolila. Nova organizacija se bo imenovala: Steel - Export - Organisation (Steel = Stahl = jeklo).

Največji svetovni mlinski koncern. V Severoameriških Zedinjenih državah so ustanovili največji svetovni mlinski koncern pod imenom »General Mills Incorporated«. Mlini tega koncerna producirajo dnevno 5.700 ton moke. Vrednost združenih mlinov znaša 34 milijonov dolarjev, akcijska glavica pa 50 milijonov dolarjev.

Denarstvo.

Novi jugoslovanski bankovci. Novi bankovci Narodne banke po 10 dinarjev pridejo v promet 25. i. m. Ti bankovci so tako veliki, kakor prejšnji peldinarški bankovci državne emisije kraljevine Srbije, ki so jih izdali med vojno leta 1917. Barva teh novih bankovcev je oranžna. Izdelala jih je francoska Narodna banka. Umetniško sicer niso na višku, vendar je pa na drugi strani vsaka falzifikacija nemogoča. Papir je mnogo boljši nego papir dosedanjih bankovcev, ki so jih izdelali v Ameriki. Ti 10-dinarski bankovci so zadnji, ki so jih izdelali v inozemstvu. V bodoče bodo fiskali vse bankovce v veliki liskarni Narodne banke, ki so jo zgradili na Topčiderju.

Prošla lrgovina z devizami na Rumunskem. Kakor poročajo iz Bukarešte, bodo obenem z uzakonitvijo zakona o stabilizaciji ukiniteli rumunsko kontrolo lrgovine z devizami.

Zvečanje zlatega zaklada Angleške narodne banke. Zlati zaklad Angleške narodne banke je dosegel novo rekordno višino. Danes znaša 174.367.000 funt šterlingov napram 151.068.000 funt šterlingov v istem času lanskega leta. Zlato kritje za obtok bankovcev znaša 47,7% napram 38,2% v preteklem tednu in 30% sredi julija 1927.

Ivan Hribar:

100

Moji spomini.

Deputacija bila je obljube ravnatelja Biliškega jako vesela; s svojim uspehom pa tudi zelo zadovoljna. Tudi občinski svet se je, ko mu je deputacija o stvari poročala, tako važne obljube razveselil ter je v seji dne 8. junija 1895 naročil županu, naj sestavi in takoj na generalno ravnateljstvo državnih železnic pošlje vlogo za ustanovitev mehaničnih delavnic v Ljubljani.

Ker je bilo obilo drugega posla in ker si nikdo ni misliti mogel, da magistrat tako važnega naročila ne bo takoj izvršil, pozabilo se je na stvar in pričakovalo od dne do dne rešitve z Dunaja. Še-le ko je jeseni istega leta Biliški zapustil mesto generalnega ravnatelja državnih železnic — če se ne motim, postal je takrat finančni minister — začel sem se za stvar zanimati jaz. Občinski svet je sedaj še le izvedel, da vloga sploh ni odposlana bila. Spoznal sem takoj, da je s tem ta zadeva pokopana, kajti osebe, kateri je sami prišla na misel ustanovitev mehaniških delavnic v Ljubljani, in ki je naravnost pozvala, naj se jej s posebno vlogo da podlaga za uradno poslovanje ter obljubila nje takojšnjo rešitev, ni bilo več na čelu uprave državnih železnic. Na Biliškega mesto stopil je Nemec dr. Körber, ki ni imel toliko zanimanja in toliko srca za Ljubljano. Poleg tega je sočuvstvo zanj, katero je v prvih dneh popotresne dobe bilo jako živo, jelo bledeti.

Res so kasnejši koraki, katere je mestna občina v tem oziru storila, to mojo slutnjo potrdili. Nešteto-krat sem intervenoval v tej zadevi pri dr. Körberju in kasneje, ko se je ustanovilo železnično ministerstvo, pri tem ministerstvu, toda vedno brezuspešno. Še-le ko je postal minister dr. Derschatta, posrečilo se mi je, da kot poslanec mesta ljubljanskega doženem to stvar do tje, da je obetala ugoden uspeh.

Ko je leta 1896 prišlo do nove županske volitve, izjavil je župan Peter Grasselli, da bi ponovne izvolitve ne sprejel več, na kar se je klub — ko da se to ume samo po sebi — izrekel soglasno za mojo

kandidaturo. Sprejel sem jo le pod pogojem, da se bivši župan imenuje za ravnatelja mestnega užitninskega zakupa in mu tako ustvari dosmrtna preskrbina.

V občinskem svetu bil sem na to dne 7. maja 1896 soglasno izvoljen za

župana ljubljanskega.

Tega zaupanja svojih tovarišev v občinskem svetu bil sem jako vesel. Vedel sem sicer, da župana čaka velika naloga in velika odgovornost, vedel, da bom imel mnogo sovražnikov in mnogo grajalcev; svest sem si bil pa tudi, da imam energije dovolj župansko službo izvrševati tako, da se zagotovi Ljubljani napredek ter da tako smer celumu njenemu bodočemu razvoju. — Od vsega ljubljanskega občinstva, še celo od večine nemške stranke, bila je moja izvolitev sprejeta simpatično. Ne tako pri vladi. Ondi, kjer vodijo curricula vitae politično delavnih oseb, niso bili z mojo dotedanjo politično delavnostjo nič kaj zadovoljni. Bil sem jim preradikalno naroden. Baron Hein je torej še pred župansko volitvijo skušal vplivati na veljavnejše člane občinskega sveta, naj bi ne volili mene. Namignil jim je, da bi mu bila zelo všeč izvolitev dr. Valentina Krisperja. A ko je dobival odklanjajoče odgovore, češ, da v sedanjih dobi za župana ni nikdo drug mogoč ko jaz, spoznal je, da bi bil ves njegov daljnji trud zastonj.

Soglasno mojo izvolitev je seveda moral predložiti cesarju v potrjenje. V dotičnem poročilu na ministerstvo je naglašal, da sem bil za župana izvoljen vsled svoje izredne delavnosti in energije. Dejal je, da so hišni posestniki ljubljanski izprevideli, da je v važni dobi, ki je vsled potresa za mesto nastala, treba na čelu uprave nekoga, ki bi jo vodil s krepko roko. Z ozirom na to poročilo dejal je tudi cesar, ko sem po slavnostni zaprisegi prišel v Budimpešto, da se mu na potrditvi zahvalim, da je mojo potrditev jako rad potrdil, ker je slišal o meni le dobro in ker je prepričan, da najde Ljubljana v meni župana, ki je vsled delavnosti in energije popolnoma sposoben dvigniti jo iz razvalin.

2./3. 1913.

VII. ŽUPANSKA DOBA.

1. Župansko uradovanje.

Prevzem županskega urada omogočil mi je, da udeležujem svoja načela. Prvo moje delo bilo je, da odpravim z magistrata še one ostanke nemškega uradovanja, ki se je bilo dotedaj še ohranilo. Ne vem zakaj, ali iz birokratizma ali iz kakega drugega nagiba, ostala še navada, da so uradniki, ki niso sami imeli toliko narodnega ponosa, da bi bili vedeli, kaj je nasproti županu narodne stranke njihova dolžnost, le-temu poročali v nemščini. Tistikrat se je z uradi zunaj dežele dopisovalo večinoma v nemškem jeziku. Deželnemu odboru v Trstu, Gorici in Gradcu pisalo se je vedno le nemško, tako da so se nad tem škandalizovali naši tamošnji rojaki. Zlasti na Goriškem, kjer je vsled sklepa deželnega zbora bila ravnopravna slovenščina z italijanščino, se slovenski deželni odborniki temu ravnanju ljubljanskega mestnega magistrata niso mogli dovolj načuditi. To me je preje hudo v srce peklo in vesel sem bil, da sem sedaj mahoma mogel vse to odpraviti.

Na mestnem magistratu zavladal je po mojem ustoličenju čisto nov duh. Občevanje med uradniki in med mano postalo je sčasoma prav pristrčno in se je vršilo izključno v slovenskem jeziku. Da se to enkrat za vselej ustanovi ter onemogoči kakemu uradniku sklicevati se na dosedanje prakso, v kateri se je bilo včasih pozabilo na dr. Zarnikov predlog iz leta 1892., sestavi sem deloma sam, deloma pa sestaviti dal nov opravični red, v katerem je slovenščina bila določena za izključni notranji uradni jezik mestnega magistrata. Takoj sem naročil, naj se vladi tudi v opraviilih prenešenega delokroga začne dopisovati v slovenskem jeziku. Nekateri uradniki iz stare šole, katerim je nemščina gladko tekla, slovenščine pa se dotlej naučiti niso mogli, so bili s tem sicer nezadovoljni; toda pomagalo ni nič. Povedal sem jim, da bom njihove slovenske koncepte popravljaj, če in kjer bo potreba, oni pa da naj jih po aprobaciji zopet jemlje v roke in se iz poprav uče. In res je imelo to prav dobre posledice, kajti po dobrem letu so skoro vsi ti uradniki že čisto lepo slovensko pisali.

RAZNO.

Podpisovanje državnega posojila kot kazni. Vlada v Kantonu je predložila posojilo v znesku 500.000 funt šterlingov v podpis. Žal se pa ni oglasil takorekoč noben zaveden Kitajec, ki bi podpisal tudi le drobce tega prav lepega zneska, ker zamotane razmere ne zasigurajo sedanji vladi obstoja. Toda vlada si je znala pomagati. Da vendar pride do svojega denarja, je prišla na prav originalno in poredno metodo. Izdala je na vsa podrejena sodišča naredbo, po kateri so takoj oproščeni od denarnih glob vsi na te obsojeni državljani, če so pripravljeno podpisati dotični znesek kot posojilo. Uspeh je iznenadil: Namesto, da bi se povečalo število deliktov, ki jih kaznujejo z denarno globo, se je to število hitro in znatno zmanjšalo. Ali je še na svetu kako tako dobro sredstvo proti deliktom, kakor takole posojilo.

Sovjetska Rusija nima hrane. Kakor smo že poročali, je Sovjetska Rusija nakupila več sto tisoč ton pšenice v inozemstvu. Razentega je pa sklenila še nadaljne kupčije. Ruska vlada je najela mnogo parnikov, ki vozijo v Rotterdam, kjer bodo naložili 50.000 ton pšenice. Iz tega dejstva je razvidno, da je Sovjetska Rusija pred katastrofo glede hrane.

Na svetu imajo 23.500 vrst žita. Lenin-gradski zavod za praktično botaniko je končal dolgoletno, zelo zanimivo delo. S tem so dognali vse žitne vrste, ki rastejo na zemlji. V zadnjih tridesetih letih je zbral zavod vzorce 23.500 žitnih vrst. Zdaj so pričeli na Severnem Kavkazu, v Azerbejdžanu, Uzbekistanu in v Ukrajini ter v okolici Leningrada s poskusi sejatve teh najrazličnejših žitnih vrst.

Francoski nakupi zlata. Prvi izkaz Francoske banke po stabilizaciji franka nam dovoli vpogled v doslej v temo zavite francoske nakupe zlata v Londonu in New Yorku. Po starem izkazu ostane zlata zaloga v znesku 4142 milijonov zlatih frankov. V novem izkazu je za beležena valorizirana zlata zaloga skupaj z doslej skritim zlatom z 28.935 milijoni frankov, iz česar je razvidno, da si je nabavila Francoska banka od začetka l. 1927 nadalje za 1404 milijonov mark zlata na novo. K tej zlati zalogi, ki je največja v Evropi, pridejo še devize in inozemska imovina v znesku 25.763 milijonov frankov ali 4237 milijonov mark, tako da razpolaga Francoska banka sedaj z zlatimi in deviznimi rezervami v znesku 8996 milijonov zlatih mark.

Novi petrolejski izviki v Franciji. V departmaju Herault so našli nove petrolejske izvire.

Davčni proces ameriškega jeklarskega trsta. »United States Steel Corporation« je skupno s svojimi 92 podružnicami vložila tožbo proti vladi Združenih držav za plačilo zneska 111 milijonov dolarjev. Tožba se opira na to, da je trst moral zadnja leta plačati za več nego 101 milj. dolarjev preveč davkov in pristojbin. Trst zahteva povrnitev tega zneska in 9½ milj. dolarjev obresti.

Zakon o elementarnem zavarovanju na Češkoslovaškem. Na Češkoslovaškem so izdelali zakon o elementarnem zavarovanju, ki pa ne bo imelo monopolnega značaja, marveč bo svobodno konkuriralo s privatnimi zavarovalnicami. Bazaralo bo na načelih vzajemnosti in javnega gospodarstva in bo predvsem v interesu poljedelstva. Zavod ne bo iskal dobička. Zazdaj še ne nameravajo raztegniti zavarovanja tudi na požarno. Zavod se bo bavil z zavarovanjem proti toči in z zavarovanjem živine. Večino organov, krajevne odbore in njihove predstojnike, bodo volili zavarovanci, nekatere bo imenovala vlada. Zavarovanje proti toči bo zavod direktno izvedel po vsej državi, zavarovanje živine pa potom krajevnih društev.

Deterding o petrolejskih vprašanjih. Na občenem zboru Kralj. Nizozemske Petrolejske družbe (Shell) je vprašal neki delničar predsednika Deterdinga, je-li na petrolejskem trgu nastopivše zvišanje cen znak za to, da se bliža boj med velikimi petrolejskimi koncerni svojemu koncu. Deterding je odgovoril, da o koncu boja še ni mogoče govoriti ter da je zvišanje cen samo posledica omejene produkcije. Na vprašanje o stališču skupine Shell napram fabrikaciji sintetičnega bencina je izjavil Deterding, da bo preteklo še dosti časa, preden se bo fabrikacija sintetičnega bencina splašala. Zato Kralj. Nizozemska Petrolejska družba še nadalje vztraja v svoji rezerviranosti. Skupina Shell je ustanovila v Parizu družbo Société de Pétrole Shell des Hes Frances de Pacifique. Namen nove družbe je trgovina s petrolejem vseh povsod. V upravnem svetu sta Deterding in Debenham.

Centralna kurjava za Pariz in okolico. »Compagnie de Chauffage Urbain« je ustanovila v Parizu posebno delniško družbo s kapitalom 50 milijonov frankov za zgraditev centralne kurilne naprave za Pariz in okolico. To bo prva velikopolezna rešitev tega vprašanja.

Grčija povečuje svojo trgovsko mornarico. V zadnjih dveh letih si je grška trgovska mornarica nabavila šest novih parnikov, ki vsebujejo 7.271, 5.726, 5.200, 4.000, 3.925 in 3.050 ton.

Poraba umetnih gnojil v Avstriji. Večkrat že smo pisali, kako se hoče Avstrija glede preskrbe z živili osamosvojiti in da ji je to v veliki meri že uspelo. Zvezno ministrstvo za poljedelstvo in gospodarstvo je izdalo sedaj izkaz, kako zelo raste v Avstriji uporaba umetnih gnojil, kar je seveda v zvezi z imenovano tendenco po osamosvojitvi. Zlasti velik je dvig onih gnojilnih sredstev, ki vsebujejo fosforovo kislino (superfosfati, Tomazeva žlindra), kjer se je poraba dvignila od 58.850 ton v letu 1923 na 97.780 ton v letu 1927. Poraba fosfatov, ki vsebujejo dušik (čilski soliter itd.), se je več kot podvojila in je narasla od 74.000 ton v letu 1928 na 18.740 ton v letu 1927. Poraba kalijeve soli je pa ostala nespremenjena: 17.365 in 17.530 ton. Kaljevo sol so dobivali v prvi vrsti iz Nemčije, druga gnojilna sredstva pa proizvajajo po večini že doma.

Mednarodni kongres strokovnega tiska. Od 27. do 31. avgusta t. l. se bo vršil v Ženevi četrti mednarodni kongres strokovnega tiska. Na dnevnem redu bodo sledeče točke: 1. strokovni tisk in gospodarski razvoj; 2. razširjenje strokovnega tiska na svetu; 3. strokovni tisk in liga narodov.

PO SVETU.

Predsedstvo borze kavčuka (gumija) v New-Yorku je sklenilo, da ne smejo člani borze od 1. oktobra naprej dajati svojim klientom kreditov nad 1000 dolarjev. To odredbo smatrajo za poskus omejitve prevelike špekulacije in za izraz nesigurnih kreditnih razmer v kavčukovi trgovini.

Češkoslovaška zunanja trgovina je bila v juniju z 238 mil. Kč aktivna, v dobi od januarja do junija s 768 milijoni, v isti dobi lanskega leta pa s 1245 milijoni.

Poljaki so do 31. avgusta prepovedali uvoz pšenice in ržene moke.

Obtok bankovcev Avstrijske narodne banke je znašal po prvem julijevem tednu 941 milijonov šilingov.

Češkoslovaška narodna banka objavlja, da zvišanje obrestne mere v New-Yorku pri nji zaenkrat ne bo prišlo nič v poštev.

Vereinigte Stahlwerke v Düsseldorfu izkazuje za drugo letošnje četrtletje manjšo prodajo. Prodaja prvih treh četrtletij tekočega poslovnega leta je znašala 1600 milijonov mark. Število delavcev in nastavljenecv se je znižalo od 182.000 na 177.000.

V industriji gumbov se vršijo med francoskimi, nemškimi in češkoslovaškimi producenti že dalj časa pogajanja, ki imajo za cilj dogovor glede teritorialne zaščite. Producenti bodo smeli prodajati samo v določene kraje in se bo s tem končala politika izpodbijanja cen.

Sindikati za eksport prašičev so ustanovili na Poljskem, kar je v nekaterih deželah, zlasti v Češkoslovaški, povzročilo veliko razburjenje.

Mednarodni položaj na žitnem trgu je v splošnem zadovoljiv, tako v Ameriki kot v Evropi; na Ogrskem pričakujejo, da bo letošnji pridelek za več kot 100 milijonov pengő bogatejši kot lanski.

Pogajanja o rumunskem stabilizacijskem posojilu se bližajo zaključku. Posojilo bo znašalo 80 milijonov dolarjev in se bo izplačalo v jeseni, a bankirji bodo dali v svrhu stabilizacije lejevega tečaja že sedaj predujem v znesku 30 milijonov dolarjev.

Za avstrijska vina so se začeli zanimati Nemci; povod so dala pogajanja o trgovski pogodbi med Nemčijo in Avstrijo.

Francosko Južno železnico bodo elektrificirali; del naročil v znesku 200 milijonov frankov bo na račun reparacij prevzela Nemčija.

Sintetični amoniak hočejo izdelovati tudi Belgijci in so v ta namen ustanovili družbo z delniško glavnico 126 milijonov frankov. Na leto bodo napravili v novi tovarni 200.000 ton amoniaka.

S sladkorno peso je bilo obdelanih v Italiji leta 1926. 83.000 ha, lani 92.000, letos jih je pa 118.000.

Tovarne za oboroževalne namene bodo pod imenom Arsenal ustanovili v Rumuniji. Večino delnic bo imela rumunska država. Merodajen vpliv si je zavarovala tvrdka Škoda, ki je dala na razpolago svoje produkcijske metode in patente. Rumunska država je jamčila inozemskim interesentom najprvo 7-odstotno, pozneje pa 6-odstotno obrestovanje investirane glavnice. Za pozneje enkrat je nameravana ustanovitev enakega podjetja v Jugoslaviji.

Bankir Michel Lazard je umrl v 60. letu starosti. Bil je šef znane bančne tvrdke Lazard Frères.

Mesto Zagreb je sklenilo z jugoslovansko bančno zvezo pogodbo glede 8-odstotnega kontokredita v znesku pol milijona dolarjev. Odplačilo se bo izvršilo iz poznejšega posojila.

Glavna nemška industrijska zveza za Češkoslovaško je na občenem zboru ugotovila, da je prineslo leto 1927 zboljšanje in da je bil dosežen predvojni položaj. Vseeno se pa še ne more govoriti o absolutno dobri konjunkturi, ker produkcijski aparat še ni bil izrabljen do meje delazmožnosti. Brezposelnost se je napram zadnjemu obratnemu letu zmanjšala za 22 odstotkov.

Tekstilna industrija v Lodzu se pogaja z Rusi o velikih dobavah tekstilij za Sovjetsko Rusijo in so se glede kreditnega vprašanja že približali; plačilni pogoji so: 20 odstotkov v gotovini, ostalek v šestmesečnih menicah.

DOBAVA, PRODAJA.

Dobave. Mašinsko odeljenje direktorije drž. železnic v Ljubljani sprejema do dne 1. avgusta t. l. ponudbe za dobavo 150 kom. lesenih ročajev za armature, 1500 kom. ročajev za orodje iz papirja, 10.000 kg kalcinirane sode; do dne 6. avgusta t. l. ponudbe glede dobave kompletnega levega parnega valja vrste 170 SHS. Saobračajno-komercialno odeljenje Direktorije državnih železnic v Ljubljani sprejema do dne 7. avgusta t. l. ponudbe za popravilo 1 komada železne blagajne. Blagajna je na vpogled na postaji Maribor gl. k. Vršile se bodo naslednje ofertalne licitacije: dne 3. avgusta t. l. pri Ministrstvu vojske in mornarice, odeljenje za mornarico v Zemuhi glede dobave 10.000 kg bronca za livanje zliin; dne 1. avgusta t. l. pri direktoriji drž. železnic v Sarajevu, gradbeno odeljenje za nabavo bukovih ali hrastovih pragov; dne 2. avgusta t. l. pri isti direktoriji glede dobave 2300 m³ bukovih parketov; dne 3. avgusta t. l. glede dobave materiala za vodovodno instalacijo in dne 6. avgusta za dobavo skretniških jader in ležišč za vagonce; dne 6. avgusta t. l. pri Direkciji državnih železnic v Sarajevu za oddajo kavarne na žel. postaji Pale (proga: Sarajevo—Stalac) v zakup. — Predmetni oglasi z natančnejšimi podatki so v pisarni Zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani interesentom na vpogled.

MALINOVEC iz lekarn
dr. G. Piccoli v Ljubljani, Dunajska c.
Je staroznan kot pristni naravni izdelek, z najfinjšim sladkorjem vkuhan, brez umetne barve in ne vsebuje nikakih kemičnih dodatkov za konzerviranje. — Oddaja na drobno in veliko. — Cena nizka.

VELETRGOVINA,
kolonijalne in špecerijske robe
IVAN JELAČIN
LJUBLJANA
Zelo sveže pro-
žena kava, mletih
dušav in rudninske
vode.
Točna in solidna
postrežba!
Zahtevajte cenik!

Tiskarna MERKUR, Ljubljana
trg.-ind. d. d. — Simon Gregorčičeva ulica 23
se priporoča za tisk vsakovrstnih tiskovin za trgovce,
obrnike, industrije in urade. — Lastna knjigovodnica

Priporoča se
hotel in restavracija
„MIKLIČ“
Ljubljana
(nasproti glav. kolodvora).

Sobe za tujce. Najboljša in cena
vina. Vedno sveže pivo. Priznana
dobra kuhinja. Lep vrt.

Trgovci in industriji
TRGOVSKI
— LIST! —
se priporoča
za
oglašanje inseratov!

Pristni in pravi **Kavčičev** in pravi
FLORIAN
Rastlinski
želodčni liker
znan in preizkušen kot zanesljivo
domače zdravilo že nad 20 let,
izdeluje in dobavlja
EDINOLE
Rastlinska destilacija »FLORIAN«
(izdelovalec Edmund Kavčič)
družba z o. z. v Ljubljani
Gospodarska cesta št. 13 (Kolizej)
Vsaka pristna steklenica je opre-
mljena z originalnim podpisom:
za pristnost jamči:
Edmund Kavčič
Vsejete se ponarede, ki se prodajajo
namesto pristnega
Kavčičevega »Floriana«!

VELETRGOVINA
v
A. ŠARABON
v Ljubljani
priporoča
špecerijsko
blago
raznovrstno žganje,
moko in deželne pri-
delke. — Raznovrstno
RUDNINSKO VODO
Lastna pražarna za
kavo in mlin za dišave
z električnim obratom.
Ceniki
na razpolago!